І етап Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови та літератури
2026/2027 навчальний рік

9 клас
Українська мова

1. Записати правильно слова. (5 балів).

Військово/службовець, пів/Азії, пів/ящика, жар/птиця, ломи/камінь, пів/аркуш, мати/й/мачуха, хитро/мудрий, абсолютно/сухий, чотирьох/ядерний,

2. Випишіть слова утворені безсуфіксним способом? (5 балів).

1. ВНЗ. 2. УРП. 3. Будівник. 4. Переклад. 5. З'їзд. 6. Винищувач. 7. Праліс. 8. Вихід. 9. Мореплавець. 10. Учителювати. 11. Запис. 12. Вимикач. 13. Зелень. 14. Пасинок. 15. Заячий.

3. Утворіть форму дієслів 3-ої особи множини теперішнього часу: (5 балів).

Колоти, гнати, бігти, бачити, молотити

4. Визначити синтаксичну функцію інфінітива. (5 балів).

Бажання жити заставило його зібрати останні сили й випливти.

Товариші доручили нам оформити стенд.

Виходить з дому Гриць Комар гуляти після школи.

Жити – Вітчизні служити.

5. Відредагуйте словосполучення. (10 балів).

Дотримати слово	
опанувати професією	
зазнати невдачу	
зрадити принципам,	
називати по імені,	
надіслати по пошті	
заходи по поліпшенню	
сталося із-за недбальства,	
один раз в місяць	
увести в склад.	

6. Поставте наголоси у словах (5 балів).

Чорнослив, спина, курятина, дочка, зозла, позаочі, вишиванка, ненависть, казна-коли, дрова.

7. Установіть відповідність між реченнями та їх характеристиками: (5 балів).

Тип односкладного речення	**Приклад**
1 означено-особове	**А** Не забути тих днів ніколи.
2 узагальнено-особове	**Б** Ось там щось сіють у долині.
3 неозначено-особове	**В** Пахне медом квітучий луг.
4 безособове	**Г** На чужому коні не наїздишся.
	Д Та схаменись нарешті, друже!

8. До поданих стійких висловів доберіть по одному фразеологічному <u>синоніму</u>. (5 балів).

1. Рота не відкривати	
2. Одного поля ягоди	
3. . За тридев’ять земель.	
4. П’ятами накивати	
5. 6.Без царя в голові	

9. Пояснити значення запозичених слів (5 балів).

компенсація	
спікер	
апелювати	
координувати	
брокер	

Усього 50 балів

Українська література

9 клас

10. Творче завдання. Напишіть твір-есе (обсяг: 1– сторінка) на запропоновану тему. Наведіть 2 приклади із творів, які ви вивчали раніше, зазначте автора та назву (24 бали).

«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине…»

11. Робота з текстом. На вибір учня 1 твір (8 балів).

Пригадайте повість «Микола Джеря» Івана Нечуя-Левицького та виконайте завдання.

1. Проаналізуйте та зіставте образи Нимидори й Мокрини. Чому їхня доля виявилася трагічною, попри кардинальну різницю в характерах, діях та стосунках із головним героєм? Обґрунтуйте, чи можна вважати обох жінок безневинними жертвами безкомпромісного Миколиного прагнення волі. (4 бали)

2. Поміркуйте над суттю поняття «справедливість» у контексті твору. Микола Джеря все життя шукав правди, але постійно стикався з людським судом і законами імперії. Чи можливе, на вашу думку, відновлення справедливості в суспільстві, де закон захищає лише сильних? Обґрунтуйте свою відповідь на прикладі життєвих поневірянь головного героя. (4 бали)

АБО

Пригадайте повість «Дорогою ціною» Михайла Коцюбинського та виконайте завдання.

1. Проаналізуйте та зіставте мотиви втечі Остапа й Соломії. Чому для Остапа втеча була передусім питанням соціального визволення та людської гідності, тоді як для Соломії – актом особистої свободи й вірності коханню? Обґрунтуйте, чи можна вважати загибель Соломії свідомою самопожертвою, а не просто трагічною випадковістю. **(4 бали)**

2. Поміркуйте над філософським змістом назви твору «Дорогою ціною» в контексті фіналу повісті. Чи варта омріяна воля тієї страшної ціни, яку заплатив головний герой? Обґрунтуйте власну позицію, спираючись на роздуми старого Остапа наприкінці твору. **(4 бали)**

12. Теорія літератури. Подайте визначення термінів (6 балів).

1. Анапест – це…

2.Комедія – це …

3. Речитатив – це…

13. Літературознавча робітня. Проаналізуйте поезію «ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ!» за схемою (12 балів).

Вид лірики	
Жанр	
Тема та ідея	
Віршовий розмір	
Римування	
Художні засоби	

Любіть Україну, як сонце любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди.

Любіть Україну у сні й наяву,
в свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Без неї – ніщо ми, як порох і дим,
розвіяний в полі вітрами...
Любіть Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.

Для нас вона в світі єдина, одна,
як очі її ніжно-карі...
Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серця ударі,

у квітці, в пташині, в кривеньких тинах,
у пісні у кожній, у думі,
в дитячій усмішці, в дівочих очах
і в стягів багряному шумі...

Як та купина, що горить – не згора,
живе у стежках, у дібровах,
у зойках гудків, і у хвилях Дніпра,
у хмарах отих пурпурових,

в огні канонад, що на захід женуть
чужинців в зелених мундирах,
в багнетах, що в тьмі пробивають нам путь
до весен і світлих, і щирих.

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
і сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
коли ти не любиш Вкраїну!..

Дівчино! Як небо її голубе,
люби її кожну хвилину...
Коханий любить не захоче тебе,
коли ти не любиш Вкраїну.

Любіть у труді, у коханні, в бою,
в цей час, як гудуть батареї…
Всім серцем любіть Україну свою –
і вічні ми будемо з нею!

Володимир Сосюра

Усього 50 балів